Ч. 196 (13.435). Львів, субота 29. липня 1933. Поштова оплата заплачено ґотівкою. Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло". Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леї, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Справлення друкарської похибки.

Вчора на тому самому місці подали ми замітку про зорганізування Українського Громадського Комітету Допомоги Страждальній Україні. У передостанньому розділі цієї замітки закралася дуже прикра помилка, яка зробила незрозумілим дотичне місце замітки, а саме, в тому розділі пропущено слово „еміґрантських".

Передостанній розділ вчорашньої замітки має звучати так: „До Ділового Комітету ввійшли: ред. Вас. Мудрий як голова, пос. З. Пеленський і д-р Іван Ґижа, як секретарі, пос-ка Мілена Рудницька як заступниця голови і пп. В. Кузьмович, о. Блозовський та Вол. Целевич як члени Комітету. В Діловому Комітеті зарезервовані два місця (в тому одно місце заступника голови) представникам українських еміґрантських установ і одно місце представникові молоді. Діловий Комітет дістав право кооптування нових членів споміж членів Загального Громадського Комітету в випадку потреби".

Господарські дива на Волині.

Луцьк, 20. VII. 1933 р.

I.

Про катастрофальне положення селян-хліборобів писали ми вже стільки, що булоб зайвою річчю повторювати це. Одно хіба треба додати: селянське хліборобство котиться в безодню. Селяни вже так обтяжені ріжними залеглостями, карами, судовими й еґзекуційними оплатами тощо, що врожай цього року властиво вже не належить до них.

Міське населення убожіє, ринок корчиться, ціни на сільсько-господарські продукти падуть. Надії на високоцінні на сезонові продукти заведи.

Низький рівень господарської культури та брак організації унеможливлюють збут цих продуктів на дальшу віддаль. Заходи торговельно-промислової палати покищо йдуть на користь ґуртівників-експортерів. „Ґмінні" та соймикові підапарати та всякі „казьонні" кооперативи й союзи — це самоомана й забавка зяіків.

Хлібороб, опинившися в такому критичному положенні, природно шукає своїм тверезим розумом не сумнівних обіцянок, а правдивих шляхів до кращого. І приходить до висновку, що йому треба виявити власну ініціятиву, власними-ж руками підняти своє господарство та створити перерібчий і закупово-збутовий апарат. Себ-то мати „Сільського Господаря", молочарні та кооперативи для загального закупу й збуту і т. д.

Річ природна й зрозуміла, а з погляду господарської економіки — не тільки корисна, але й спасенна. Та на Волині своя льоґіка й економіка.

Для ілюстрації подаємо деякі факти.

II.

В кінці травня ц. р. в Рівному відбулися організаційні збори філії „Сільського Господаря", а дня 12. VI. зголошено новозасновану філію до реєстрації в воєвідському уряді. У відповідь на це зголошення рівенський староста п. Каньскі, покликуючися на арт. 4. розпор. президента з 27. X. 1932 р. і на закон про товариства, вислав до ради філії на руки п. М. Неґребецького таке повідомлення:

Sprzeciwiam się założeniu Filji u Równem Krajowego Gospodarskiego Towarzystwa „Silskyj Hospodar" we Lwowie, ponieważ istnienie takowej może spowodować zagrożenie bezpieczeństwa, spokoju i porządku publicznego, zgodnie z. p. 3. art. 75 Rozp. Prezydenta R. P. z dnia 22. III. 1928 r. (Dz. U. R. P. N. 36. poz. 341) decyzji niniejszej bliżej nie uzasadniam...

Чудодійний п. 3 параґр. 75! Поступ очевидчий. Колиб не таке широке розуміння цього арт., очевидно, треба булоб подати мотиви спротиву й докази, чим саме культурно-господарська організація, що працює вже понад 30 літ і ніколи нікому й нічим не загрожувала, тепер почала загрожувати Рівному й рівенському повітові, а може навіть і державі.

У Кремянці філія „С. Г." самому місту не загрожує. Зате кружок „С. Г." дуже загрожує селу Новий Почаїв. Тому на зголошення в тому селі кружка „С. Г." кремянецький староста листом з дня 26. VI. ц. р. повідомив основників:

nie zezwalam na założenie oddziału Krajowego Gospodarskiego T-wa „Silskyj Hospodar" we wsi N. Poczajów, ponieważ powstanie omawianej organizacji może spowodować zakłucenie spokoju lub porządku publicznego...

Про факти закриття низки кооператив, а в останньому часі одної з найкращих молочарень у Козлині на Рівенщині казати не будемо.

Наведемо тут один лише факт, що мав місце в с. Оряниці на Сарненщині, яка тепер прилучена до волинського воєвідства. Селяни цього села задумали заснувати кооперативу. Організаційну справу взяв на себе Я. Правник. Зголосив до староства організаційні збори й одержав посвідку. Одначе поліція збори розвязала. Зголошені були до староства інші збори і цим разом відбулися. Одначе Я. Правника покарано на 20 зол. Крім цього, переведено в нього ревізію, забрано протокол зборів і інші акти, а йому самому закинуто бандитизм і підпали та арештовано. Тепер він на волі.

Ні в моменті самих зборів і після заснования кооперативи нічого такого в селі не сталося, що загрожувалоб порядкові чи спокоєві.

III.

Зате життя дає нам такі протилежні факти. „Експрес Ілюстровани" подає (ч. 199):

„В м. Колках на Луччині юрба селян вчинила бешкет. Поліція арештувала селянина Секулу з Чермошна за те, що він відмовився заплатити за постій. Секула вдарив поліціянта. Збіглося біля 1000 селян, що почали кидати в поліціянтів деревом, києм і т. д."

Як бачимо, тут порядок і спокій були загрожені. Але ні в Чермошні, ні в інших селах, з яких зіхалися селяни до Колок, нема й ніколи не було ні „Просвіти", ні кооперативи, ні „Сільського Господаря".

Поліційна хроніка щодня приносить багато фактів загрози порядкові, спокоєві, людському життю й майну з усіх повітів Волині. Переглядаючи її, стверджуємо, що ці факти мають місце саме у тих селах, де ніколи не було, а як були, то зачинені „Просвіти" й кооперативи. Річ цілковито зрозуміла: де брак культури, де злидні, де нема саморятункової акції шляхом організації, там мусить гніздитися злочинство й деморалізація: вбивства, крадіжі, грабунки й т. д.

Отже, спротиви й недозволювання культурно-освітніх і господарських організацій, як „Просвіти", кооперативи, молочарні й „Сільський Господар", невблагане життя мотивує по свому: це для загрози порядкові, спокоєві й безпеці публичній. Так говорять факти.

Життя дає і інші факти: там, де працювали „Просвіти", кооперативи, молочарні та кружки „Сільського Господаря" саме найменш злочинств. А головне: там менше зазирає людям у вічі голод і розпач.

IV.

Не маємо завдання шукати всіх причин, поданих див на Волині. Одно звертає на себе увагу: широкі обовязки референтів безпеки при староствах. Вони мають складати децизії у всіх галузях і проявах життя. Чи то культурно-освітня робота, чи спорт, чи боротьба з наркотиками, чи курси куховарства, крою, шиття, сільського господарства, ветеринарії та диригентські, чи кооперативи, молочарні та „Сільський Господар", чи вистави та танці, — все входить у компетенцію одної людини.

І чи можна дивуватися, що ці „переобтяжені люди" часто пишуть децизії, з яких бачимо, що агрикультура загрожує порядкові, курси крою й шиття — спокоєві, а центрифуґа державним інтересам?

Senex.

За вільну трибуну!...

Цікаве явище: на Рад. Україні з кожним днем стає все менше і менше українських (нехай і комуністичних) органів, натомісць, як гриби по дощі, родяться вони за межами її кордону. І даремне ці органи запевняють, що ніби-то на Україні твориться нова „українська культура" — бо тут (поза межами УСРР), коли взяти відсотково, „радянських" органів куди більше, ніж на Великій Україні. Отже, де ця культура твориться? І чи твориться взагалі?

Варто тільки переглянути ці „радянські" органи, щоби сказати — nihil sub sole novi. Тут — безсовісна демаґоґія і „очковтірательство" (щоби сказати „совєцькою" мовою); там — брутальне знущання з усього людського. Треба би бути хіба цілковитим анальфабетом, аби в цій діяльности добачувати щось нового та ще й творчого.

Перед нами нова така дитина „Вільна Трибуна", ч. 1, за липень 1933 р. Щомісяця 6 аркушів добірного паперу (бо обіцяє цей орґан бути місячником) — чи не забагато вже для... пропаґанди отої „нової" культури?

На що і для кого видають цей орґан? Коли вірити редакційній передмові, то нам ніби загрожує те, що мають сербо-хорвати, а саме: погрожує степенне відчуження західно-української вітки від загально-українського пня. І ось, щоб усунути цю небезпеку, видають цей новий орґан... „Поззі.

Невже нам загрожує така небезпека? А якщо й загрожує, то невже пан Юліян Бачинський (бо то він є власником, головним редактором і головним, думаю, співробітником цього органу) сподіється, що він у стані перемогти цей процес?

Отже, на нашу думку, такого відчуження нема, — бо, якби на Україні дійсно творився новий світ, то тоді ніякі „хінські мури" (які мала би творити і зміцнювати Польща, а не саме СССР!) не в стані булиб „охоронити" західну вітку українського народу від здорового творчого культурного обєднання з Україною. А оскільки цей „новий світ" не твориться (а він таки не твориться) — значить нема якоїсь особливої психольогічної підстави до такого розєднання.

Та ми певні, що й сам п. Бачинський не вірить у це здекляроване „завдання" свого органу, бо сам-же він проговорюється і каже нам про дійсні завдання „Вільної Трибуни".

Він пише: „Коли ходить про трудове сільське населення і міське робітництво, то можна бути певним, що вони найдуть дорогу, котрою їм іти". (стор. 12). Отже — робимо висновок — не для селян і робітників призначено цей місячник.

Натомісць далі читаємо: „Нехайже вони (українські інтеліґенти, — П. К.), вглянувши глибше в суть справи, ще раз піддадуть ревізії своє дотеперішнє відношення до Радянської України

і ще раз розважать і піддадуть новій оцінці значіння її, не лише для відродження українського народу, але й зросту його могутности". (стор. 13). Здається ясно — орган видають для „уловлення" інтелігентських душ.

Треба признати, що момент вибрали щасливо. Саме тепер на західних землях і на еміграції наша інтелігентська молодь починає розуміти всю шкідливість „гура-націоналістичних" „волюнтарних" метод Донцова і відвертається від них. Але чи піде вона до „фашизму навпаки", тобто до більшовизму? Ледви, бо стогін умираючої з голоду України чути й по цей бік Ризького кордону.

І даремне п. Бачинський у своєму органі промовчує ті страхіття голоду і господарської розрухи, що діються тепер на Україні, даремне він розписується про всілякі „теплофікації", „газофікації", „автоматизації", „електрифікації" і інші „чудеса" радянського „будівництва". Цими „...фікаціями" жахливої правди не закрити. Скількиб тут не писали про „нові способи рятування життя" на Україні (гумор на шибениці?!), про винаходи — „українського кофеїну", „українського кіноапарату", „українського мотоцикла" і т. д., — цим усім тепер уже очей не замилиш, хочби навіть отой „кофеїн" назвати „всеукраїнським".

Годиться ще зазначити, що цей орган спрямований виключно проти демократичного українського табору (УНДО, УСРП, УСДП). Досталося ще клирові греко-кат. церкви, але даремно читач шукав би бодай кілька рядків спрямованих проти правих українських анти-демократичних сил. Їх нема. Цікава толеранція! Чи буде вона взаїмною?

У звязку з появою оцього нового орґану хочеться нам хіба лише сказати, що зараз, як ніколи раніше, відчувається потреба справді вільної української трибуни. Думаю, що може булоб під силу краєвим чинникам створити демократичний літературно-науковий місячник.

П. Котович

З життя Православної Церкви в Польщі.

V.

Пастирство на услугах русифікації.

З усіх статтей, що в останніх часах преса польська дала на тему Православної Церкви в Польщі, передовиця „Kurjera Porannego" (ч. 163) під назвою „Русифікаційна політика митр. Дениса на Східніх Кресах" є найціннішою й найцікавішою. Вона подає цілий ряд документально перевірених фактів, що стверджують русифікаційне заставлення митроп. Дениса й русифікаційну працю його духовенства серед українського населення.

Стаття ця походить з кол української Бебістичної ґрупи, на чолі якої стоїть п. Петро Певний. На це вказують, напр., згадки на факти лише з околиць, близьких до Луцька — осередка названої ґрупи; освітлення деяких фактів з погляду п. Певного і покликання на документи, відомі лише проводові цієї ґрупи. Це „певне" походження статті не тільки не зменшує її вартости, а навпаки, ще її збільшує. Ґрупа „Певного" поставлена в такі умови, що мусить прихильно ставитися до праці митр. Дениса. Остання, очевидно, вже перейшла границі всякої терпимости, почала компромітувати „певняків" і вражає навіть потульне їх національне сумління.

Для українського та білоруського православного громадянства тема статті зовсім не нова; вона не сходить з його преси вже цілих десять років. Про неї висловлювалися не тільки авторитетніші представники громадянства, але й уповноважені представництва й значніші угруповання. Звертали вони увагу на три явища в Православній Церкві в Польщі — на те, що: I. кермуючі і значніші становища в цій Церкві захоплені лише росіянами; II. у всіх галузях церковного життя панує непримиримий російський дух та провадиться русифікаційна праця і III. московське духовенство разом зі своїми зверхниками не користується пошаною населення й провадить Церкву до руїни.

З численних українських декляцій і протестів проти використовування Православної Церкви в інтересах політичної російської акції належить особливо згадати: Меморіял Української Парляментарної Репрезентації до митроп. Дениса з дня 11. червня 1924 р. з приводу введення „Нового Стилю"; Меморіял Українського Церковного Комітету до всесвітньої Християнської конференції в Льозанні з дня 7. серпня 1927 р. (надрукований у журналі „Рідна Церква" 1927 р. ч. 1) і Отвертий лист православного студентства в Польщі до митроп. Дениса (надрукований в „Ділі" 1931 р., ч. 149). Всі ці заклики, застереження та протести були цілковито даремними. Вища церковна влада відповіла на них злобним обвинуваченням представників українського громадянства в шовінізмі, нагінкою на українське духовенство та ще більшим зміцненням російського церковного курсу. Всі старання установити якусь згоду та мирні відносини між кермуючим духовенством та православним громадянством оказались не тільки даремними, а навіть ще шкідливими.

Українські домагання відкидали, як надмірне радикальні, ніби-то незгідні з духом церковним і з церковними канонами, бо вони обіймали в собі, між іншим, украінізацію богослужбової мови та призначення на духовні становища на території українській українського персоналу. (Ніби-то всі інші Православні Церкви, як константинопільська, грецька, антіохійська, румунська, де богослуження відправляється національною мовою, і склад духовенства теж національний, — незгідні з духом церковним та противні церковним канонам!). Церковна влада відкидаючи радикальні точки української програми, разом з ними відкидала й усі інші.

Але одночасно з православними українцями борються за розмосковлення свого церковного життя й православні білоруси. Вони не ставляють ще ніяких радикальних, „неканонічних" домагань; обмежуються самими натуральними і скромними вимогами, — у більшості домагаються лиш пристойного заховання духовенства по відношенні до білоруського населення. Під „білорусизацією" Церкви вони розуміють здійснення слідуючих точок: I) Виголошування проповідей у парохіях з білоруським населенням мовою білоруською; II) навчання в школах дітей білоруського народу релігії мовою білоруською; III) провадження консисторського діловодства, кореспондування консисторій з деканами, духовенством і парохіянами-білорусами мовою білоруською; IV) особисті службові зносини духовенства з парохіянами білорусами мовою білоруською; V) виховання кандидатів на духовників для білоруського народу в Віленській дух. семинарії у білоруськім національнім дусі; VI) тактовне, прихильно-важливе без зневажування національного почування білоруського народу відношення духовенства до народніх звичаїв, традицій, національної культури й білоруського національного ідеалу".

Ото все, що білоруські діячі вкладають у поняття „білорусизації Церкви" (див. „Церква і Народ", Вільня 1932, стор. 4). Те, що білорусам приходиться говорити про подібні речі, — скандал для Московської Церкви й ганьба для московського духовенства, його моралі й пастирської праці. Потрібне спеціяльне звірячe нахабство, щоби, живучи серед чужого народу і годуючись його крівавицею, поводитися так, як це видно з протестів білоруських. Не „білорусизації Церкви", властиво кажучи, домагаються білоруси від церковної влади, а лише людського відношення до них, яке їм належить не тільки після права Божого, а й звичайного людського. І домагаються від довшого часу та енергійно, закидаючи вищу церковну владу своїми меморіялами, з яких згадаємо тут меморіяли Головної Управи Товариства Білоруської Школи з дня 28. X. 1927; Білоруського Центросоюзу з дня 10. X. 1930; Центрального Білоруського Православного Комітету з 1930 р., з серпня 1931 р., з жовтня 1931 р. і з березня 1932 р.; Православної Фракції Білоруської Християн. Демократії

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 29. ЛИПНЯ 1933.

СОФІЯ ЯБЛОНСЬКА.

З дороги в Юнан, країну піратів.

Юнанфу, 5. червня 1933.

Сьогодні таки вже справді їду в Юнан: навіть сиджу в поїзді, який за хвилину перешмигне на другий бік границі з Тонкіну в Юнан. В Юнан не завсіди можна їхати, бо коли не пірати та їхні напади на поїзди, то гірські обломи на залізничому шляху, або зірвані водою мости переривають дорогу на довший час. Тепер, кажуть, сухий сезон, себто пірати поїхали просохлими доріжками в глиб гір шукати свіжого повітря та свіжої ловлі, а за той час також попід мостами присохли водою розриті торічні просалини. Отже, можна покищо проїхати аж до останньої залізничої стації юнанської залізниці, Юнанфу.

Поїзд торохкотить по перекинутім понад пограничну „Червону" ріку мості та покидаючи Ляо-Кай вїздить крізь залізні ворота в Го-Кеу.

Ревізія, пашпорти, мито. Відчиняючи мою валізку зі самого верху, китайський митовий урядовець — дуже важний — „знайшов" дві коробки рицинусових капсулок, дотепний дарунок одного з моїх друзів, що приніс мені їх на двірець у Ганої, мовляв „для кращого травлення" китайських присмаків, столітніх яєць та тяжких піратських пригод. Упевняв мене мій друг, що „одинокe спасення Китаю — в рицинусі".

— Чому не зголосили ви тих ліків? — питає дуже важно урядовець.

— Бо я забула їх проковтнути, заки переступила китайську границю, — пояснила я хворим голосом.

Китаєць далі переводив свою анкету.

— Що це за ліки!

— Це на прочищення!

— Ви заплатите за них — рішив він — подвійну тарифу!

— Тому, що це на прочищення?

— Тому, що не зголосили!

— Але-ж бо я вас запевняю, що це для особистого, негайного вжитку.

— Це байдуже, — не зголошені фармацевтичні предмети та ліки треба оплачувати подвійно, — відчитав він напамять наче „Отче наш". — Скільки ви за них платили?

— Це дарунок!

— Скільки коштував цей дарунок?

— Я саме не встигла про це запитати, бо ваш поїзд виїхав з Ганої три хвилини скоріше, ніж треба, — відповіла я, все ще сподіваючись розсіяти його повагу.

Врешті я зміркувала, що з тим китайцем зовсім нецікаво розмовляти, бо він цілком не розуміє ні дотепів ні мого гарного настрою і я рішила не зупиняти довше моєю справою поїзду. Вихопила я з його рук одну коробку, розірвала її денце та швидко проковтнула чотири жовтенькі капсульки. Хоч я малощо не вдавилася, бо без води вони застрягли мені в горлі, я все таки до сліз сміялася з виду китайця, що був такий переполоханий, наче б я троїлася наслідком його переслідування.

Другу коробку він усе ще розгублено тримав у руці. Коли я знову прийшла до голосу, я пояснила, що дарую її йому, бо це ідеальний лік проти обструкції у замотаних митових справах. На мій жаль, він знову не зрозумів дотепу, зате зрозумів, що рицинус належить до нього, бо безцеремонно всунув коробку в одну зі своїх широких захованих кишень і врешті пустив поїзд у дорогу. Мені все ще цікаво, в якій недузі вжиє він цього ліку, чи розкусить чи ні, одну по одній жовтенькій капсульки? Напевно вогризе, хочби з цікавости. І ось врешті знову поїзд сопе, сипле димом та саджею, грюкає по заржавілих шинах та драпається вгору мов слимак. Має зовсім такий вид, якби його ззаду хтось підпихав.

Пильно стежу за краєвидом, шукаю його краси. Небо тут зміняє потрошки свій біло-млявий, одноманітний колір Тонкіну на пустий... хровічні хмари сухого юнанського сезону, ...своїми вітрами висушив воду із хмар, що ...душні нависли між небом і землею, наче ...жовті губки. А під хмарами силкуються „да ...заж" підгірки, підліски, придільки, підрічя ...ним словом нерішуча околиця. Ні то тропі... то гористий Юнан.

Хоч горяч у поїзді ще тяжча за ...ську, бо підгірки хоч і підгірки, а таки заступають зовсім вітрові вільний перехід у свої ... А може це причина китайського мита, що ... нічого не перепускає до себе з чужини. На ... спітніле липке обличчя падуть густі хмари саджі та диму так, що після південної їзди ... вигляд не то китаянки, а найрасовішої ...гальки з вивернениеми, напухлими устами. ... стаціях до поїзду підходять китайці, приносять незрілі овочі та густий чай. Звичайно, ... гарячу юшку з чайника, що весь, мабуть ... від саджі та горяча, липкий та зчорнілий, ... зрештою, я не звертаю уваги, бо спрага ... шує всяке почуття несмаку, навіть огиди.

Попри поїзд переходять дрібними кроками китайці у своїх широкорукавих загортках ... чорних шапчинах на чубку голови — зовсім ... дібні до тих, що нам їх змалку показують у ... лі, а пізніше у сензаційних образах в кіні, а ... ність яких ми віримо лише наполовину. ...тайці гризуть зернята, перешіптуються, ... вигукують свої прихвали чаю або солодких ... деякі тихцем, задумано, очі в землю, їдуть ... попід мур — плянують.

Другого дня їзди під вечір я врешті ... добачила прославлені справжні китаянки ...

тії з квітня 1932 р., білоруського студентства з вересня 1931 р. і з червня 1932 р.

Вища православна церковна влада нічого не відповідала на всі ці численні меморіяли білорусів, а духовенство виявляло лише більшу погорду та зневагу білоруських національних ідеалів. Особливо знаменним було його відношення до білоруського національного свята 25. березня цього року, коли білоруси святкували 15-ліття проголошення в Мінську незалежної Білорусі й 70-ліття білоруської преси. З великим трудом вони добули в архіеп. Теодоса дозвіл на те, щоби відслужити цього дня в Соборі молебен „в порядку треби", але коли з гостями при-

йшли до Собору, то там не знайшлося ні одного духовного і їх національне свято обійшлось без усякої церковної відправи. Інтервенція до епархіяльного епископа не дала ніяких додатніх наслідків, лише виявила, що духовенство не хоче мішатися „до політики", а епископ нікому з духовенства „пріказать" не може...

Про цей скандальний для Православія в Польщі факт Ювилейний Комітет і Білоруський Національний Комітет повідомили митроп. Дениса спеціяльним меморіялом з дня 30. травня 1933 р. (надрукованим у тижневику „Бялоруская Криніца" ч. 22). Меморіял справедливо зазначує, що скандальний випадок 25. березня „взагалі не можна розглядати поза цілою системою чи характером відношення вищої церковної влади до білоруського церковного питання. Він — льогічний виплив з цієї системи. Цілковите й постійне ігнорування всіх найістотніших і найсправедливіших домагань білоруського народу в царині церковного життя — ото найбільш характеристична ознака цієї системи". На потвердження своїх слів Меморіял приводить кілька засадничих і найбільш яскравих фактів. А саме: 1) на лекціях релігії ніде в школах ріжних типів білоруська мова не є викладовою мовою для дітей-білорусів православного віроісповідання, всюди в школах панує мова польська або російська; 2) синодальна друкарня, до якої напевне пливуть гроші і від білоруського населення, за ввесь час істнування автокефальної Церкви давніше, не видала ані одного підручника православної религії, ані одного молитовника з церковно-славянським і білоруським текстом, ані одної хочби маленької книжочки релігійного змісту мовою білоруською; 3) православне духовенство в проповіданні Сл. Божого виминає мови білоруської; 4) вища церковна влада нічого не зробила й не зробить, щоби духовенство було духово й національно звязане з білоруським народом. Віленська Дух. Семинарія не тільки не робить ніякого поступу в білорусизації, а навпаки набирає обличчя противного; 5) вища церковна влада нічого не зробила й не робить, щоби в підготовчих до Собору працях предсоборних комісій брали участь і представники православного білоруського народу.

До цих точок можемо від себе додати й ту дрібну, але багатомовну обставину, що на „Торжестві" ювилею митроп. Дениса організатори не подбали ані про білоруських „екслонатів", ані про привіти мовою білоруською... У цьому випадку вже зверхники Православія в Польщі ідеально перевели в життя свою засаду: „не било, нет і не может бить". (Докінч. буде).

Ант. Гірський.

Загрожені гітлерівці скріпляються.

БЕРЛІН, 27. 7. ПАТ. „Кройц-Цтг." повідомляє, що між управою гітлерівських відділів і штальгельму у східних Прусах дійшло до порозуміння, наслідком чого всі члени т. зв. молодоштальгельмових формацій у віці до 35 року будуть піддані головній команді штурмівок. Часопис виясняє, що цей розпорядок видано з огляду на виімкові відносини, які панують на особливо загроженій території німецької держави.

Хто підпалив райхстаґ?

БЕРЛІН, 27. 7. ПАТ. Баварський міністр справедливости Франк заповів оголошення амнестії, вирішеної вчора баварським урядом. Амнестія передбачує дарування кар за проступки з останніх місяців у звязку з націонал-соціялістичною революцією. Дальше міністр заявив, що процес за підпалення райхстаґу відбудеться мабуть з кінцем листопада або з початком грудня. Боронитимуть тільки німецькі адвокати, бо сенат державного карного трибуналу рішучо спротивився допустити оборонців заграничних. Мін. Франк зазначив, що обвинуваченого Ф. Лібе не можна вважати одиноким винуватцем підпалу, але що він мусів мати спільників. На основі „Берл. Таґебляту" міністр виразно назвав арештованих болгарів співучасниками підпалу, а комуністичних послів Торґлера і Тельмана назвав втаємниченими в плян замаху.

Огидний злочин.

Тіла пок. Березинського і Володимира Старика найшлися.

У звязку з вчорашньою нашою заміткою про викрадення тіл пок. Березинського і В. Старика з гробу на цвинтарі в Городку Ягайлонському довідуємося, що вчора ці тіла найшлися. Судово-лікарська комісія разом з прокуратором і в присутності посла д-ра Ст. Біляка були при перенесенні та похованні тіл обох покійників до давної могили. Грабара цвинтаря в Городку Ягайлонському арештували, а прокуратура почала слідство в справі виясненя цілої тієї несамовитої події та в справі притягнення винних до карно-судової відповідальности.

Комунікат ПАТ-а в тій справі.

ЛЬВІВ, 27. 7. ПАТ. В ночі з 24. на 25. ц. м. незнані люди розкопали на цвинтарі в Городку Яг. могилу, в якій були поховані тіла бл. п. Юрка Березинського і В. Старика, учасників нападу на почтовий уряд у Городку Яг. в листопаді 1932 р. Органи безпечности, які прийшли на місце знайшли гріб розкопаний і порожній. Повідомлений про цей факт воєвідський уряд видав відповідні прикази, а місцевий повітовий староста Фрончковський розпочав негайно енергійні доходження, наказавши оглянути докладно цвинтарний терен. Доходження принесли позитивний вислід, бо до 24 годин тіла померших віднайдено і в приняві повітового старости, повітового лікаря, двох представників українського громадянства, а саме посла д-ра Ст. Біляка і п. Процишина та поліційних органів видобуто з того гробу, де тіла були сховані, і зложено назад у попередньому гробі.

Повітовий староста наказав придержати місцевого грабаря, що мав нагляд над цвинтарем, а справу передав прокуратурі.

—o—

Італійські фашисти в Німеччині.

БЕРЛІН, 27. 7. ПАТ. В королівській палаті в Мінхені управа націонал-соціялістичної партії приняла вчора 450 молодих італійських фашистів, що подорожують по Німеччині. В принятті взяв участь Гітлер, який виголосив промову, закінчену окликом в честь Мусоліні. Промовляв теж його заступник Гес, після чого у відповіді італійський амбасадор Перутті заявив, що фашизм з націонал-соціялізмом мають виконати велике завдання в інтересі світа.

—o—

Радянсько-французьке зближення.

Частина французької преси порівнує низку фактів, що говорять самі за себе. В місцевости Роаят перебуває Літвінов, а в сусідному готелі задержався Троцький. Чи Троцький мав з Літвіновом якусь довірочну нараду, годі ствердити. Крім Літвінова перебуває в Роаяті ще один муж довіря Сталіна. Не без значіння теж візита радянського посла Довґалевського у Поль-Бонкура, а поруку фактам надає лист ґрупи приятелів Троцького, надісланий до редакції „Популер", який стверджує, що в справі приїзду Троцького інтервеніювала в уряді літературна група з Дюгамелем.

Польсько-радянське зближення.

ЛЬОНДОН, 27. 7. ПАТ. „Манчестер Ґардіян" стверджує, що англійська дипльоматія слідкує уважно за порозумінням, яке назріває між Радянщиною і Польщею. Часопис указує на візиту більшовицького журналіста Радека, що провів два тижні в Польщі, обертаючись серед провідних кол. Його статтей про Поморя дожидають нетерпеливо, особливо в Німеччині. Приїхав теж до Польщі заступник комісаря для закордонної торговлі Ганецький, що привіз документи, які торкаються побуту марш. Пілсудського в російських вязницях. Радянський уряд віддячився тим способом за одержання листів Леніна, які він залишив у Закопаному. На особлившу увагу заслугує візита радянських летунів у Польщі. Зате в серпні ц. р. виїде до Радянщини з ревізитою делеґація польського військового летунства.

Одночасно польсько-радянські економічні взаємини, низка дипльоматичних посунень вказує на те, що підготовляється польсько-радянський торговельний союз. Поруч з тим, коли Польща розвиває активність, щоби забезпечити собі на задах приятеля замість ворога, слідні спроби віддружити польсько-німецькі взаємини. Оголошене іменування посла Ліпського в Берліні говорить багато. Ліпського уважають найкращим знавцем німецьких справ у Польщі.

—o—

штивних малесеньких ніжках, що стрибають з одної на другу наче горобці.

Дивлячися на це їхнє незграбне штигульгання, на їхню якби механічну ходу манекінів, я врешті рішила запитати мого сусіда-китайця про походження тих незвичайних жінок з карликовими ніжками. Він пояснив мені, що це не спеціяльна раса людей, а стародавній збережений звичай сповивати від дитинства ноги жінкам, аж доки вони не зрівняються з литками, майже у рівненькі заокруглені стовпчики, на яких жінці нелегко втекти з дому її пана — мужа.

— Маленькі ноги жінки це її гордощі, — пояснив він. — Я маю три доньки, розуміється вже замужні, бо вони мають найменші ноги з цілої околиці.

— А як довго тривають ці тортури? — запитала я.

— Менше-більше десять літ.

— І цілих десять літ ваші жінки покірливо зносять ці тортури?

— Навіть часом з розкішю.

— Це неймовірне.

— Нема краси, пані, яка не коштувала би вас оплати терпінням.

Та сентиментально розмовляючи та співчутливо споглядаючи на китаянок, що стрибають вздовж поїзду наче накручені манекіни, їду щораз-то глибше в край, який досі в моїй уяві належав до легенди, до світа неможливостей. Поїзд сопе, повзе вгору, переїздить крізь села, містечка, ріки, влазить попід довгі тунелі, наповнені темрявою, густим димом та ґазами, що затроюють повітря. Ці тунелі це справжні вправи віддихальної витревалости, бо в них поневолі затикаєш хусткою ніс та уста, бо інакше задусишся ґазами. Кожного разу по виїзді з тунелю ми, я і мій сусід, уважливо та привітно всміхаємося одне до одного, з виразом співчуття та вдячности на думку про нетлінність людського життя. Байдужий на наші почування бездушний поїзд все гуркотить, що раз то щедріше сипле іскрами, клубами, димом, вогнем, мов скажена потвора в погоні за ворогом.

Після найменше тридцяти тунелях я врешті сказала мому сусідові, що мене томить одномаітність юнанського тунелевого пейзажу. Та він запевняв мене, що вся краса цього пейзажу не у варіянтах, а саме у його постійності та невтомному повторюванні тих самих колірів, вражінь і форм. На доказ цього він обіцяв мені, що матиму щастя ствердити це особисто, рахуючи тунелі та подивляючи „глибину" їхніх барв. Врешті запевнив мене, що я зрозумію велич пейзажу щойно після довгої низки тунелів, коли переїду останній тунель юнанської залізниці, себто сто й сімдесять восьмий.

— Неможливо! — перепитала я його, збентежена перспективою тих сто сорока тунелів.

— Ви захоплені, правда? Я це розумію. Ніхто не може бути байдужий на красу наших юнанських гір. Недурно вони називаються „гори сто тисячі вершків".

— Дивний китаєць, — подумала я. — Він міряє красу певною скількістю повторюваних чисел... Чим більше тунелів, — хоч і він у них дуситься — тим більший його подив, чим більше вершків у гір, тим певніша запорука їхньої краси. „Але це мабуть вина свіжого впливу на нього европейської цивілізації, якої він не зрозумів як слід", — виправдувала я його як могла, — бо-ж не могла я повірити в те, що в Китаї я не віднайду вже й сліду цієї тонкости, рафінування, уяви та смаку, які я подивляла в Европі на старинних зразках китайського мистецтва.

Зажурена долею Китаю, його мистецтва, та впливом на нього Европи, врешті під вечір я приїхала в Амі-Чау, другий і останній відтинок етап з Ганої в Юнанфу.

—o—

Шкільні містерії.

ЯК ВИГЛЯДАВ ПЛЕБІСЦИТ У РУДЕЧЧИНІ?

Українці Рудеччини поставились у м. р. до шкільного плебісциту дуже поважно. У кожній громаді, де було треба, всі батьки (опікуни) підписували декларації за українською мовою навчання, а коли шкільний інспектор п. Венгжиняк не хотів цих декларацій приймати, батьки відсилали їх почтою. Ми були певні, що всі утраквістичні школи в чисто українських селах стануть українськими — з українською мовою навчання. Розуміється, що з таких громад, де була українська мова навчання, декларацій ніхто не вносив. До таких громад належить Болозова Долішня. Це чисто українське село, нема тут ніодного поляка чи жида. Діти в шкільнім віці всі без вимку українські. Мова навчання в школі українська в попереднім періоді законно усталена.

Якеж було здивування і обурення населення, коли Микола Пасіцький, українець з Болозви Долішньої і громадський уряд дістали з Ради Шк. Повітової в Рудках „оржечене" Кураторії Львівської Шкільної Округи з дня 9. червня 1933 ч. І. 15792/33, що на внесені декларації від батьків звиш 20 дітей вводиться в школі з „руською (русінською) мовою навчання" мова навчання в мові „паньствовій і рускій (русіньскій)" почавши від шкільного року 1933-34! Неправда, щоби хтонебудь з Болозви Дол. вносив декларації за польською або якою іншою мовою навчання. Микола Пасіцький вніс відклик, а всі батьки дітей у шкільнім віці без винятку внесли до Міністерства віроісповідань і просвіти протест та домагаються дисциплінарного слідства проти шкільного інспектора, що не потрудився до Болозви Дол., щоб переконатися, чи хто підписував декларації за польською мовою навчання. Не виключене, що маємо тут до діла з фальшуванням підписів. Зараз по феріях пічне вчитель учити дітей згідно з програмою для двомовної школи, а відклик хто знає, коли прийде і з яким результатом!

Ще дивніша історія склалася в Купновичах Старих. Тут теж у школі мова навчання українська. Правда, що „хтось" вніс був до Ради Шк. Пов. в Рудках декларації за польською мовою навчання в р. 1927, але всі до одного батьки дітей у шкільному віці внесли відклик зі заявою, що ніхто не передавав декларацій за польською мовою навчання і домагалися, щоби задержати дотеперішню українську мову навчання. Досі не було на це відповіди і вчителі учили в школі за програмою з українською мовою навчання. Аж ось тому кілька днів дістав громадський уряд і Гринько Качмар з Купнович Старих і Абраам Гори з Купнович Нових „оржечене" Кураторії Льв. Шк. Окр. з 27. мая 1933 ч. І. 13796/33, що „nie uwzględniło żądań mieszkańców gminy Kupnowice w sprawie zmiany wykładu dwujęzycznego w publicznej szkole powszechnej w Kupnowicach starych na wykład polski, gdyż według rozpor. Prez. R. P. z dnia 29. listopada 1930 w sprawie zmiany z dnia 31. lipca 1924 zmiana języka nauczania może nastąpić nie wcześniej niż po 7 latach licząc od daty uprawomocnienia się ostatniego orzeczenia ustalającego język nauczania w danej szkole. Ostatnie prawomocne orzeczenie w sprawie języka nauczania w szkole w Kupnowicach starych zostało wydane przez Kuratorjum pismem z dnia 9. lipca 1927 Nr. I — 5835/27, a od uprawomocnienia się tego orzeczenia nie upłynął dotąd okres siedmioletni. Wobec tego w szkole tej obowiązuje wykład dwujęzyczny" Про це досі ніхто не знав. Абраам Гори з Купнович Нових заявив війтові і радним з Купнович Старих, що він не підписував ані не вносив ніякої декларації, а Гринько Качмар заявив, що ходив до шкільного інспектора п. Венгжиняка з просьбою, щоби йому дарував кару за те, що його дитина не ходила до школи і цей пан сказав йому: „Добже, добже, подпіше сен на тим папеже", і він підписав думаючи, що підписує протокол для звільнення від кари, не догадуючися, що п. інспектор його піддурив.

У Розджаловичах було двомовне навчання в школі і в грудні м. р. з винятком управителя школи, що має одну дитину обряду гр. кат. і хруня склепаря всі батьки внесли декларації за українською мовою навчання. Досі ще нема відповіди з Кураторії і безпечно скоро не буде, щоби якнайдовше задержати утраквізм, або знова „хтось" внесе декларацію за польською мовою навчання

Більшовицькі провокаційні вістки.

З приводу самогубства б. комісаря Рад. України, Скрипника, появляються в заграничній пресі ревеляції, що мають на меті відвернути вістря публичної опінії від радянської влади. Самогубство Скрипника було нібито наслідком ревізії, переведеної органами ДПУ у нього. Ревізія нібито виказала, що Скрипник стояв у звязках з шефом гітлерівського відділу закордонної політики, Розенбергом і співділав в акції, що має на меті відорвати Україну від Радянщини та створити окрему українську державу під протекторатом Німеччини. Щоб ухилитися від процесу і неминучого смертного присуду Скрипник скінчив самогубством.

Провокаційна тенденція тієї ревеляції аж надто очевидна і нема сумніву, що видумало її та кольпортує за кордоном само більшовицьке ДПУ.

Новий самоуправний закон.

XII.

ДЕРЖАВНИЙ НАГЛЯД.

Такі самі права має надзірна влада також супроти всіх інституцій публичного права й інституцій приватного права з виключно суспільним характером, якщо ті інституції опирають свої фінансові джерела щонайменше в 50 проц. на субвенціях і підмогах самоуправних звязків, або користають у тій самій висоті з їх фінансової поруки. Ті права має воєвода при співучасти воєвідського виділу з рішаючим голосом щодо інституцій, яких терен діяльности обіймає більше як одно воєвідство, а також центральних інституцій з осідком у Варшаві. Предсідник управного органу самоуправного звязку обовязаний дати поміч і вияснення, представити книги і документи і допустити до ревізії книг і кас властиву надзірну владу, її органи і делегатів. Те саме торкається управи інституцій, про які згадано вище. Надзірна влада може делегувати свого представника на засідання управних або рішальних органів і їх комісій. Вони мають право жадати інформацій щодо господарки самоуправного звязку і діяльности поодиноких його устроєвих органів.

Безпосередній нагляд над діяльністю війтів — бурмістрів — президентів міста — з обсягу державної адміністрації має повітовий староста. У випадках, коли президент міста рішає в характері влади загальної адміністрації, нагляд над ним виконує воєвода, але президент міста обовязаний у тих справах поступати в порозумінні з властивим повітовим (городським старостою).

В обсязі надзору, про який тут була мова, властива влада загальної адміністрації має щодо війтів — бурмістрів — президентів міста — такі права: 1) видавати розпорядки, доручення і обовязкові вказівки, 2) вглядати в акти поодиноких справ і перевірювати відповідні справи, 3) рішати у ході інстанцій, ще й інші права, передбачені для влади відкличної інстанції згідно з постановами про адміністраційну процедуру і 4) пристосовувати засоби заступчого виконання на кошт зобовязаної волости — міста.

ДИСЦИПЛІНАРНА ВЛАДА СТАРОСТИ, ВОЄВОДИ І МІНІСТРА.

Повітовий староста має право накладати на війтів і підвійтів, коли ствердить переступство або недбайливість в обсязі справ державної адміністрації такі порядкові кари: 1) упімнення, 2) догана і 3) гривна до 100 зол. Перед наложенням кари має староста засягнути думки повітового виділу і має дати змогу обвинуваченому запізнатися з робленими йому замітами і зложити свої вияснення. Ті самі права має воєвода супроти бурмістрів і віцебурмістрів, а супроти президентів міста і віцепрезидентів має право тільки упімнення і догани; міністр внутрішніх справ тільки право упімнення супроти президента і віцепрезидента міста Варшави. Покарані мають до 14 днів право відклику до влади безпосередньо вищої, що рішає остаточно.

РОЗВЯЗАННЯ УСТРОЄВИХ ОРГАНІВ.

Властива влада може розвязати рішальний орган і управний орган самоуправного звязку рівночасно, або кожний з них окремо: 1) якщо даний устроєвий орган виставляє на шкоду публичний інтерес або інакше нарушує суттєві обовязки, приписи або статути самоуправного звязку, 2) якщо даний устроєвий орган нараж́ає самоуправний звязок на матеріяльні втрати, або спричинює в самоуправній господарці суттєві неправильности внаслідок бездіяльности або несправного чи недбалого виконування своїх обовязків і 3) якщо устроєвий орган допускає або потурає серед своїх членів таким публичним виступам, які нарушують повагу або понижують довіря, належне органам публичної адміністрації.

Повищі постанови мають силу щойно тоді, коли даний устроєвий орган без огляду на взивання через властиву владу не усуне ствердженою нею нарушення, недостачі і неправильности в визначеному відповідно речинці, або без огляду на упімнення не понехає невластивої поведінки.

Волосну — міску — раду можна розвязати незалежно від повищих причин, якщо напротязі її каденції число радних зменшиться на 30 проц.

Рішення щодо розвязання є негайно виконані. Одначе відповідний устроєвий орган може мати після його розвязання одно тайне засідання виключно тільки на те, щоби приняти рішення властивої влади до відома, або щоби скасувати відклик проти рішення, яким його розвязано та вибрати для цього повновласників.

Право розвязати устроєві органи волостей і міст, невиділені з повітових самоуправних звязків, має воєвода, який видає рішення, засягнувши думки воєвідського виділу. Те саме право має міністр внутрішніх справ щодо міст виділених з повітових самоуправних звязків, а рада міністрів щодо міста Варшави. Рішення мусить бути видане у формі мотивованих доручень. Нові вибори до волосної ради треба розписати до трьох місяців, а до міської і повітової ради до шости місяців. Міністр внутрішніх справ може щодо волостей і міст, невиділених з повітових самоуправних звязків, а рада міністрів щодо інших міст і повітових самоуправних звязків продовжити цей речинець на дальших шість місяців.

Через розвязання управного органу тратять мандати тільки непрофесійні його члени. Професійні члени тратять свій мандат тільки на основі правосильного дисциплінарного присуду.

Новоскладений рішальний орган має перевести вибір професійних членів управного органу до шости тижнів. Коли розвязати тільки управний орган, тоді рішальний орган має до 12 тижнів перевести вибір членів управного органу.

Пос. д-р Ст. Баран.

Бомба Льойд Джорджа.

ЛЬОНДОН, 27. 7. ПАТ. В часі вчорашньої дебати в палаті громад на тему господарської конференції промовляв Льойд Джордж, що змінив цілковито свою господарську програму. Промова провідника англійських лібералів була зірванням з вільною торговлею і господарським лібералізмом. Промовець виступив в обороні національного протекціонізму, мовлячи, що В. Британія повинна зі своїми домініями та кольоніями окопатися фортифікаціями, подібно як це роблять інші народи, та старатися бути самовистарчальною. Часи міжнародніх конференцій, говорив Л. Джордж, скінчилися. Британський уряд повинен виладити в порозумінні з домініями кольонізаційний плян, щоб осадити 500.000 безробітних родин на ріллі.

Промова Л. Джорджа викликала велике враження. Сьогоднішня ліберальна преса висловила здивування і застерігається, що годі згодитися з тими виводами. „Ню Кронікль" у статті п. н. „Бомба п. Л. Джорджа" пише, що в справах міжнародньої торговлі погляди консервативного канцлера державного скарбу Чемберлена є ближчі до господарського лібералізму, ніж погляди Л. Джорджа.

Кардинал під поліційним доглядом.

ВІДЕНЬ, 27. 7. ПАТ. „Екстраблят" повідомляє, що мінхенський кардинал о. Фавльгабер остає під строгим доглядом і не може виходити зі своєї палати в Мінхені. Сторожать її штурмові відділи. Віцеканцлер Папен з наказу Гітлера має вплинути на ватиканські кола, щоби приневолили кардинала зректися свого становища, а за те дістав би він папській курії високе становище

По широкому світі.

— У французькій пресі появилася вістка, що відомі литовські трансатлянтійські летуни кпт. Даріюс і пор. Ґіренас згинули на німецькій території, зістрілені німецькою артилерією.

— До Риму приїхав новоіменований польський амбасадор д-р Ал. Висоцький, відкликаний із становища посла в Берліні.

— В Ляйпціґу відбувся гітлерівсько-фашистівський конґрес з метою культурного зближення німецького й італійського народу.

— Згідно з бажанням пруського уряду данцігський сенат наказав усім своїм урядовцям і робітникам вживати гітлерівського способу привітання.

— Біля міста Чивриль в Малій Азії був землетрус, від якого завалилося 43 домів.

— До порту в Ґдині загостила латвійська воєнна фльота, яку повитали представники польської фльоти.

— Заходом радянської дипльоматії Франція має приступити до східного пакту для забезпечення Радянщини у звязку з пактом чотирьох держав.

Не забувайте про тих, що в боротьбі за кращу долю Народу стали інвалідами! Жертвуйте в хосен українських інвалідів!

З орґанізаційного руху.

Повітовий Народній Комітет львівського повіту про останні події в краю.

Повітовий Народній Комітет львівського повіту радив дня 22. липня ц. р. над своїми орґанізаційними справами і над тими всіми дуже важними й болючими справами останнього часу, які потрясли умами й душами українського народу, й приняв такі постанови:

У СПРАВІ ПОДІЙ НА ВЕЛ. УКРАЇНІ.

1) ПНК вповні одобрює почин Української Парламентарної Репрезентації до створення комітету для справ, що звязані з подіями на Вел. Україні і зі свого боку заявляє повну готовість піддержати працю того комітету.

2) ПНК стверджує, що помимо наявної руйнуючої московської політики на Великій Україні, наслідком якої український нарід просто вигибає з голоду, на західніх українських землях ведуть свою роботу платні московсько-більшовицькі агенти, які оправдують московську роботу на Україні та намагаються й тут руйнувати наші націон. надбання. Тому ПНК закликає все громадянство львівського повіту, щоби всіми силами поборювало ту руїнницьку роботу, а зокрема викидало з сіл такі ґазети як „Українська Думка“, „Гарт“, „Боротьба“, „Ілюстрована ґазета“ й інші того самого покрою.

ПРОТИ ПІДКОПУВАННЯ ПРОВІДНОЇ ПОЛІТИЧНОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ.

1) ПНК стверджує, що: а) український нарід на всіх своїх землях, а зокрема в межах Польщі переживає дуже тяжкий і відповідальний час, який вимагає напруження всіх сил, щоби подолати ті завдання, які стоять перед народом; б) серед тих умовин маємо замало політично орґанізованих сил, щоби вповні опанувати всі вимоги нашого життя на великих просторах наших земель у межах Польщі, і тому кожна спроба, яка веде до розбивання політичного орґанізованого життя, заслуговує на якнайгостріший осуд.

2) ПНК свідомий того, що головний тягар народньої праці і майже виключну відповідальність за неї несе Українське Національно-Демократичне Обєднання і тому вважає, що підкопування сили УНДО є рівнозначне з підкопуванням сили цілого народу.

ПРОТИ АНАРХІЇ І ШКІДЛИВОЇ РОБОТИ.

1) ПНК одобрює постанови Центрального Комітету з дня 15. липня ц. р., якими він осудив кампанію часописів „Новий Час“, „Наш Прапор“, „Нар. Справа“ і „Комар“, виключив з партії ред. Д. Паліїва і приняв до відома виступлення з партії пп. Кохана й Постолюка та взиває Центр. Комітет на майбутнє якнайрішучіше поборювати анархію в краю, а в першу чергу шкідницьку роботу внутрі партії.

2) ПНК стверджує, що часописи „Новий Час“ і „Народня Справа“ опиралися на ідеольоґії УНДО і тому й у львівському повіті члени партії і посли піддержували їх та головним чином завдяки тому ті часописи поширилися в повіті. Тим прикріше ствердити тепер, що ті часописи з дальшими своїми подругами тогож самого видавництва, а саме „Нашим Прапором“ і „Комарем“, повели безпідставну кампанію проти УНДО і намагаються підкопати довіря до існуючої провідної політичної орґанізації та вносять замішання в краю, а натомісць не знають нічого нового, корисного для народу. Тому ПНК осуджує їхню працю і взиває членів партії в повіті більше не піддержувати тих часописів.

В СПРАВІ П. КОХАНА.

Зокрема ПНК одобрює постанову Центр. Ком. щодо п. Кохана, якою взиває його зложити посольський мандат. П. Кохан дістав мандат від УНДО і з хвилиною, коли виступив із партії питання про зложення ним посольського мандату є лише формальністю, яку п. Кохан повинен був виконати рівночасно зі своєю заявою що виступає із партії, не чекаючи аж на візвання Центр. Ком. При тій нагоді ПНК висказує свій жаль, що п. Кохан завів довіря своїх виборців та на власну руку зірвав з орґанізацією, яка вибрала його кандидатом на посла.

У ВНУТРІШНІХ ОРҐАНІЗАЦІЙНИХ СПРАВАХ.

1) ПНК стверджує, що від осени минулого року п. Ліщинський не виконує своїх обовязків голови ПНК і тому фактично перестав бути головою ПНК. Тому ПНК доручає провід до найближчого Повітового Народнього Зїзду першому заступникові голови ред. Грицеві Гладкому.

2) У тяжкий час зовнішніх загроз і замішання, яке робиться внутрі краю, ПНК взиває всіх членів партії в повіті якнайтісніше згуртуватися при своїй політичній орґанізації та поширювати її ряди. Зокрема взиває всіх передплачувати в першу чергу свій партійний орган „Свободу“ і його поширювати.

3) ПНК взиває президію по мірі змоги повести працю в повіті живим словом та вже в першій половині вересня скликати Повітовий Народній Зїзд.

У СПРАВІ „ЛУГІВ“.

Обговоривши докладно справу „Лугів“, ПНК, як управний орґан провідної політичної орґанізації у львівськім повіті, який з огляду на близькість Львова, найбільше загрожений деморалізаційними й денаціоналізаційними впливами, вповні доцінює значіння українських ґімнастично-спортових товариств, а зокрема „Лугів“ у повіті. Тому й не вважає доцільним поборювати засновування в повіті „Лугів“ на нових статутах.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Може якраз?!...

В житті людини бувають такі хвилі, коли супроти поваги ситуації перестають боліти малі урази, йдуть у непамить сусідські непорозуміння, стихають родинні колотнечі. Якийсь важний випадок потрясає людською душею так сильно, що з неї облітає весь порох і все болото будня.

Людина стає тоді ліпшою, більше готовою послужити та помогти ближньому, і навіть не подумає шпигнути в тім моменті когось із ближніх, як зробилаб це в звичайний час.

Буває таке в житті людини, родини, громади, а далі й цілого народу.

Щодо поодиноких людей, родин чи громад, то знаю напевно, що таке вже бувало і в українців. Вогонь, град, хороба годили навіть найближчих сусідів, ненадійна смерть, льотерія, спадок кидали собі в обійми навіть рідних братів, а вибори, конскрипція чи інша якась пацифікація заводили згоду навіть у дуже свідомих громадян.

Але чи цілий нарід відкидав на бік усі домашні, буденні і малі урази та образи, коли ставав віч-на-віч із небезпекою чи нещастям... далебі не знаю. Нарід певно такі моменти мав, обовязково мусів мати, але на жаль не довідався про це ні Нестор ні пізніші П. Т. Історики і — не розказали нам. А шкода! Булоб тепер до чого навязати. Історична ниточка часто-густо ліпше вяжеться, як повседнева лина...

Шкода...

Ну, але все таки можна і без навязування!

Скажім собі просто: На Великій Україні міліони рідних братів з голоду вмирає, в Галичині тисячі гектарів землі знищила повінь, а ми ні на хвилю не можемо перестати суперечки, чи Целевич вже мав Паліїва „з бляту“, чи Паліїв тільки прикинувся, чи Дашкевич буде мати замісць 30 „Лугів“ більше, чи 20 „Лугів“ менше, чи „Луги“ є хрунівські чи тільки Дашкевич (або навпаки!). І — врешті одна з найважніших квестій: чи Загайкевич боїться Шаха, чи Шах Загайкевича...

Думаю, що і в житті цілого народу може прийти хвиля, коли навіть такі страшно важні речі треба відсунути на бік, і зайнятися тою власне хвилею, яка всім загрожує і тому може всіх єднати.

Ану, спробуймо! Може якраз?!..

Галактіон Чіпка.

НОВИНКИ

— **Комітет будови нагробника Ів. Франка** повідомляє цією дорогою всіх, що влаштовують або мають намір влаштовувати Франківські свята, що Комітет має ще кількасот штук металевих Франківських відзнак, які лишилися після свята відкриття нагробника у Львові і які можна набувати за посліплатою по ціні 40 сотиків за штуку в книгарні „Просвіти“, Львів, вул. Руська ч. 1.

— **Після виливу Сяну.** Останній вилив Сяну на-
робив багато шкоди на полях, луках і пасовис-
ках. Особливо великі шкоди наслідком обірван-
ня берегів з управленими ґрунтами стверджено
в громадах Неновичі, Грабовень, а почасти у
Святому, Сосниці, Острів, Висоцко, Тучапи, Му-
нина, Ярослав, Лежахів і Пискоровичі. У всіх
тих громадах місцеві комісії списали шкоди і
вислали відповідні петиції до компетентної вла-
ди. Заінтересовані громади зажадали в петиціях
перш усього піднесення валів здовж Сяну зараз
після жнив.

— **Чистка у львівськім відділі чищення міста.**
Українська Народня Орґанізація м. Львова по-
дає нам до відома, що при останній редукції ро-
бітників занятих при маґістратськім відділі чи-
щення міста на 44 звільнених — 40 є українців.
Цей відділ це найнижчий, найбільше невдячний
рід праці, але видко, що навіть там наші люди
не можуть заробити на прожиток. Ось прізви-
ща звільнених: Черкаський, Вущудляк, Куль-
чицький, Бойчук, Дідущак, Свинарський, Шлях-
тич, Фітіо, Карпа, два Шевчуки, Березовський,

ПЕРЕД ЧЕРГОВОЮ РЕКОНСТРУКЦІЄЮ КАБІНЕТУ.

„Експрес Вечорни“ повідомляє, що серед політичних кругів кружляє поголоска про недалеку зміну в уряді. Сподіються, що уступить мін. комунікації Буткевич, а на його місце прийде ген. Славой-Складковський. Мін. Буткевич залишиться на становищі віцеміністра або буде іменований директором залізничої дирекції. Далі має відійти міністр справедливости Міхаловський. Поголоску з його усуненням звязують з закінченням відомого процесу берестейських вязнів. Касація Найвищого Суду мабуть не змінить вже присуду апеляційного суду в тій справі.

Дукевич, Жук, Сидор, Папірник, Грицак, Біонь, Куртіль, Сасловський, Терле, Мартинович, два Андреси, Фуртак, Луцишин, Гнатишин, Пукас, Нарибеха, Симілюх, Лівий, Шніцар, Семчишин, Горан, Сенишин, Балдик, Равлик, Бучак, Куркуда, Корейба, Пилюх, Папроцький, Ґенза, Калічай, Стецько і Михалюк.

— **Справа Бжозовського.** Польська преса приносить звістку, що комуністичний публіцист, редактор „Ізвестій“ Радек дав деякі зиясненння щодо славного колись обвинувачення проти польського критика Бжозовського, якого 23 роки тому львівський соціялістичний „Ґлос“ проголосив шпигуном. Це обвинувачення було основане на помилці, тому, що під прізвище Станислава Бжозовського підшивався хтось інший. Обвинувачення підтримував тоді відомий російський революціонер Бурцев, що живучи в Парижі спеціялізувався у демаскуванні провокаторів. Хоча в обороні Бжозовського станули тоді деякі чільні польські письменники як Жеромський, Іжиковський та Ортвін, проти Бжозовського повела вся польська преса та всі видавництва загальний довголітній бойкот, що тривав майже до його смерти. Бжозовський, смертельно недужий на сухоти у Фльоренції, не мав органу, де міг би боронитися і мусів обмежитися до чисто літературної праці. Більшість польських письменників і партійних провідників, ставилася ворожо до Бжозовського тому, що він піддав немилосерній критиці їхню працю.

— **Краєва хроніка.** Підчас купелі в Сяні утонув наслідком необережности 21-літній Стан. Журавський з Ярослава. Утонув теж вояк 3. п. п. Лев Фляк. — Бурмістр Снятина Мих. Немчевський зрезиґнував зі свого становища. — В Білих Ославах пов. Надвірна згоріла одна господарська загорода, мабуть наслідком підпалу. — В Іскані пов. Перемишль 28-літний Стефан Кусь кинувся з вершка верби на землю і вбився на місці.

— **Із хлопця дівчина.** У будапештенській клініці Апонія перевели недавно лікарі операцію наслідком якої 18-літній молодець Аладар Крамер, стане дівчиною і вже звється Гізелею. Часописи не подають причини цієї операції: чи вона зроблена на виключне домагання молодця. Пацієнт — син зовсім нормальної рідні. Операція тривала трохи більш як годину і пройшла зовсім добре, бо, як упевняють фахівці, при нинішній стадії медицини нема чого лякатися несподіванок. Єдина несподіванка та, яку мають знайомі зоперованого, що вже у шпиталі переміняв поволі свій пол. Його голова вкрилася довгим, хвилястим волоссям, голос ставав хлопячим. Журналіст, що відвідав Гізе-

лю Крамер у шпиталі записав як найважніший момент із розмови те, що новонароджена 18-літна дівчина відчуває якийсь дивний острах перед своєю будуччиною, бо „не знає, що з нею має бути". Досі у світі перевели тільки 12 таких операцій.

— **Ріжні вістки.** У Німеччині є тепер 250.000 божевільних, 100—200.000 ненормальних, 70.000 ідіотів, 100.000 епілептиків і 6 міл. умово не-розвинених; таку статистику склали німецькі лікарі. — Борвій у канадійській провінції Онтаріо спричинив цього тижня великі шкоди; 20 осіб ранених. — У Брюсселі закінчив свої наради 12-ий міжнародній конґрес бібліографів, що займалися новими питаннями, як списувати та ділити книжки, щоби легше орієнтуватися у величезній книгарській продукції. — Від 25. до 30. жовтня радитиме в Мадриді міжнародній конґрес лікарів і дослідників від недуги рака. — Під Ню-Йорком вибудують тунель; цим тунелем їхатимуть авта; буде він скінчений у 1937 р. коштом 2 міл. дол. — У кратер Міґара, що находиться в околиці Токіо, скочило 12 осіб з метою самогубства; всі заходи поліції, щоби не допускати туди втомлених життям, досі надаремні. — 17. ц. м. у французькім місті Люрд, де щороку зїзжається багато прочан, було 600.000 осіб, більш як минулих літ; на цей день призначили свято канонізації Бернадетти. — Тому, що місто Ню-Йорк не надається на осід літаків, у пристані Бруклін вибудують штучний острів із окремим летовищем.

— **Смерть композитора.** У Берліні помер композитор Макс Шіллінґ, ур. у 1868 р. Його найвизначніші твори-опери: „Інґвельде", „Сопілковий танець", „Молох" (за Геббелем), „Мона Ліза"; симфонічний прольоґ до „Едипа"", музика до І. частини „Фавста" та до Вільденбруха „Співу ворожок", крім цього 40 пісень. Шіллінґ був диригентом опери в Штутґарті, а від цього року диригентом державної опери у Берліні і президентом Пруської Академії Мистців на місці Макса Лібермана, що відійшов із цього становища з політичних причин.

— **Студії в Бельгії.** У Шарлеруа, під протекторатом міністерства промислу, істнує окремий виділ т. зв. Школа Інжінерів — Техніків (нім. Betriebsingenieur). Час студій триває 3 роки. Є такі відділи: 1) Механіка (мости, витяги, ваґони (т. зв. ґрупа копальняна) і друга: моторів та льокомотив. 2) Електрика (ґрупа конструкційна, ґрупа експльоатації електричної енерґії. 3) Хемія. 4) Будівництво. Наука добре поставлена, на зразок американський. Студіює дуже багато чужинців. Оплати 200---250 фр. б. річно. До вступного іспиту, який відбудеться в половині серпня, вимагається математику і ґеометрію. При унів. є підготовчий інститут. До школи приймають вже по закінченні 6. кл. ґімн. У цілій Бельгії вписи є лише одноразово, з початком шкільного року. Скромне життя в Шарлеруа вимагає неменше 450 фр. місячно. Близші інформації подасть „Насус" Louvain, 161 r. de Maline, Belgique. — **А. В.**

Дописи.

СТАРОСАМБІРЩИНА.

Великий народній фестин відбувся 23. липня … в Лужку Горішньому при участи півтора тисячі … В програму фестину увійшли: вправи сільорґа… вих хлопців і дівчат; кінні перегони, співи місцевих … рів із Лужка під диригентурою студ. Е. Татомира … Спаса під дир. В. Нижника; національні танки. Продовж всього фестину приґравала дута орхестра із Сам… під дир. д-ра Юліяна Рабія. На окрему згадку заслуг… добірний і дуже танній складковий буфет місцевих … полинь. Фестин дав 355.20 зол. приходу і оставив … бі дуже гарне враження. Дохід призначено на викінч… ня кооперативної домівки.

Містерії з громадськими виборами. Ще в липні … р. розписано в Лужку Гор. громадські вибори. Коли … виборі радних побідило село, ріжні його чинники під проводом місцевого управителя школи Новосельського … шили розбити єдність села, а колиб це не вдалося, … допустити до вибору війта. І пішли підюджування, … фальшиві поголоски, погрози. Та село держалося … таточно визначено вибори на 16. липня ц. р. Будучи … що мусить війти кандидат села і п. Новосельський … реложив вибори на день 20. липня. Та хоча 20. і … ста приїхав на вибори, відложено їх ще на 21-го. … того дня прийшов комендант місцевого постерунку … явив, що вибір не відбудеться, бо вже увійшов … новий закон про збірні громади. Обурені громадяни … слали 26. липня делеґацію до воєвідства зі скаргою.

Ширіть наш часопис!

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Субота, 29. липня год. 8. веч. „Утікла мені перепеличка". Гостина Крак. Театру ім. Словацького.

Театр Ріжнородностей.

Пятниця, 28. липня год. 8. веч. „Морфіна". Ост. виступ Е. Житецького.

Кіна.

АДРІЯ: „Демон смерти".
АПОЛЬО: „Вязень з Кaєни".
АТЛЯНТИК нечинне до 15. серпня ц. р.
КАСІНО: „Мокра парада".
КОПЕРНИК: „Загадковий дім".
МАРУСЕНЬКА: „Загадковий дім".
МІРАЖ: „Мадам-сатана".
МУЗА: „Маски д-ра Фу-Ман-Чу".
ПАЛЯС: „Право до гріха".
ПАН: „Муж з уяви" і „Побіда".
ПАСАЖ: „Їздець без голови".
СТИЛЕВЕ нечинне з приводу реконструкції.
ХИМЕРА: „Жінка без майбутньости".
УТІХА: „Голос пустині" і „Ревія".

Закордонне радіо.

Пятниця, 28. липня 1933.

Міляно (331,4) 20.30 Оперетка; **Штрасбург** (545,2) 15.30 Концерт; **Штутгарт** (360.6) 20.20 VI. Симфонія Бетовена; **Сотенс** (403.8) 20.00 Камеральна музика; **Рим** (441,2) 21.00 Оповідання Гофмана; **Відень** (518,1) 17.00 Концерт; **Харків** (937,5) 8.00, 16.20 Грамофон, 9.00 Музика, 10.00, 13.50, 18.00, 19.00 Концерт; **Давентрі** (1554,4) 1.30 Концерт; **Гільверзум** (1875) 20.10 Концерт.

Субота, 29. липня 1933.

Братислава (279.3) 20.00 Оперетка; **Брно** (341.7) 18.25 Концерт солістів; **Рим** (441,2) 21.30 Концерт; **Відень** (518.1) 19.15 Опера; **Рига** (525) 19.30 Концерт; **Харків** (937,5) 8.00 Грамофон; 9.15, 18.00, 19.00 Концерт; **Давентрі** (1554,4) 20.00 Радіокабарет; **Париж** (1724,1) 12.00, 20.00 Грамофон, 14.45 Змагання за чашу Дейвіса.

Львівське радіо.

Пятниця, 28. липня 1933.

7.00—7.55 Ран. програма; 12.05, 16.40, 17.15, 17.45, 18.10, 19.40, 20.00, 21.10 Трансмісія з Варшави; 14.55, 15.15, 15.50, 22.40 Грамофон; 15.10 Сільва рерум; 15.25 Господарський комунікат; 15.35 Збіжева біржа; 16.00 Популярний концерт; 19.20 Всячина; 21.00 Туристика.

Субота, 29. липня 1933.

7.00—7.55 Ран. програма; 12.05, 17.00, 19.40, 22.00 Трансмісія з Варшави; 14.55, 15.15, 18.35 Грамофон; 15.10 Сільва рерум; 15.25 Господарський комунікат; 15.35 Збіжева біржа; 16.00, 21.30 Концерт; 18.15 Відчит; 19.20 Всячина; 21.15 Серед книжок.

БІРЖА.

ДОЛЯР.

У четвер, 27. липня Філія Польського Банку у Львові устійнила курс доляра на 6.35 зол. На чорній біржі плачено за доляр від 6.42—6.45 зол. Міжнародний курс доляра виносить 6.45 зол. Тенденція звишкова.

ЗБІЖЕ.

За 100 кг. льоко ст. над. парітас 200 км. Ціни ринк.	золотих від	золотих до
Пшениця двірська	30·—	30·50
Пшениця збірна	28·—	28·50
Жито одноціле	1?·—	19·25
Жито збірне	18·50	18·75
Ячмінь двір. одноцілий	15·50	16·—
Ячмінь на мливо	14·50	15·—
Овес галицький	12·50	13·—
Овес замоклий	11·25	11·75
Овес збірний	10·—	10·50
Кукурудза краєва	18·—	19·—
Бараболя промисл.	2·50	3·—
Фасоля біла	18·—	20·—
Фасоля колірова	13·—	14·—
Фасоля краса (з мішк.)	16·—	16·50
Горох пів-Вікторія	27.—	29·—
Горох полевий	20 —	22·—
Бобик	10·—	10·50
Вика чорна	9·50	10·—
Вика сіра	8·—	8·50
Сіно солодке прасов.	6·50	7·50
Солома прасована	4·50	5·—
Гречка	14·—	14·50
Льон	38·—	40·—
Лубін синій	8·75	9·—
Висівки житні	6·75	7·—
Висівки пшеничні	8·25	8·50
Пшоно	30·—	31·—
Просо краєве	28·—	29·—
Макухи льняні	17·—	18·—
Конюшина черв. зв.	70·—	72·—
Мак синій	180·—	190·—
Мак сивий	160·—	170·—
100 кг. льоко Львів	**від**	**до**
Пшениця двірська	31·50	32·—
Пшениця збірна	29·50	30·—
Жито одноціле	21·—	21·25
Жито збірне	20·50	20·75
Ячмінь на мливо	15·75	16·25
Овес двірський	14·—	14·50
Овес двірський замокл.	12·75	13·25
Овес збірний	1?·50	12·—
Мука пшен. люксусова	63·—	63·50
Мука пшен. 65 проц.	46·—	47·—
Мука житня тип урядж.	37·50	38·—
Висівки житні	7·75	8·—
Висівки пшеничні	9·—	9·25
Крупи ячмінні грубші	28·—	30·—
Пшоно ч. 1	38·—	40·—
Пенцак ч. 10	28·—	30·—
Сіно солодке кр. пр.	7·50	8·50

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 27. 7.: масло 2.90 зол., молоко 17 сот., сметана 90 сот., яйця 2.40 зол. за копу. Тенденція на масло і сметану удержана, на яйця і молоко слаба.

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО".

Розмір часопису: 3 шпальти текстові і 8 шпальт оголошеневих.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень . . . . зол. 0.15
1 „ одношпальтовий надіслане і некрольоги „ 0·40
1 „ „ в тексті і новинках . „ 0·48
„ на першій сторінці . „ 0·55

Дрібні оголошення від слова:
матримоніяльні по . . . . зол. 0.15
купно, продаж, винаєм і т. п. . . . . . . „ 0·10
шукаючі праці . . . . „ 0·08
слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1 . . . . . . …
„ „ 1/2 . . . . . . …
„ „ 1/4 . . . . . . …
„ „ 1/8 . . . . . . …
Текстові сторони 50 проц. дорожче.

За редакцію відповідає **Олександер Костик.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів, Ринок …